

تکالیف یادگیری کامل

رویکردی جدید

در آموزش و طراحی آموزشی

مؤلف:

حدیث کرمی قلعه جوق

انتشارات اودیسه

۱۳۹۸

سرشناسه	:	کرمی قلعه جوق، حدیث، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور	:	تکالیف یادگیری کامل، رویکردی جدید در آموزش و طراحی آموزشی/ مولف حدیث کرمی قلعه جوق.
مشخصات نشر	:	آمل: اودیسسه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۴ص.: مصور.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۱۸۰-۸۲-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	نظام‌های آموزشی -- طرح و برنامه‌ریزی
موضوع	:	Instructional systems -- Design
موضوع	:	برنامه‌ریزی آموزشی
موضوع	:	Educational planning
موضوع	:	برنامه‌ریزی درسی
موضوع	:	Lesson planning
موضوع	:	تدریس اثربخش
موضوع	:	Effective teaching
رده بندی کنگره	:	LB۱۰۲۸/۳۸/ک۴ا ۱۳۹۸
رده بندی دیویی	:	۳۷۱/۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۶۴۳۶۹۲

ISBN:978-622-6180-82-5

شناسنامه کتاب:

نام کتاب:	تکالیف یادگیری کامل، رویکردی جدید در آموزش و طراحی آموزشی
مؤلف:	حدیث کرمی قلعه جوق
طراح جلد:	شهرام فیروزی
شمارگان:	۵۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۸
ناشر:	اودیسسه (odyse.ir)
چاپخانه:	فیروز چاپ
صحافی:	گاندی
قیمت:	۱۰۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۶۱۸۰-۸۲-۵

انتشارات اودیسسه

حق چاپ محفوظ است.

فهرست

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	۷
فصل اول.....	۱۳
طراحی آموزشی.....	۱۳
نظریه‌های یادگیری.....	۱۶
الف) طراحی آموزشی بر اساس نظریه رفتارگرایی.....	۱۶
الگوهای طراحی آموزشی رفتارگرا.....	۱۷
دلالت‌های رفتارگرایی در طراحی آموزشی.....	۱۸
ب) طراحی آموزشی بر اساس نظریه پردازش اطلاعات شناختی.....	۱۸
ج) طراحی آموزشی بر اساس نظریه سازنده گرایی.....	۲۲
الگوهای طراحی آموزشی سازنده گرایی.....	۲۳
دلالت‌های سازنده گرایی در طراحی آموزشی.....	۲۳
رویکردهای طراحی آموزشی.....	۲۵
الف) طراحی آموزشی سیستمی.....	۲۵
ب) طراحی آموزش سازنده گرا.....	۲۷
فصل دوم.....	۳۰
طراحی آموزشی کل نگر و جزءنگر.....	۳۰
طراحی جزءنگر.....	۳۰
طراحی کل نگر.....	۳۲
بخش بخش کردن.....	۳۴
تکه تکه کردن.....	۳۴

۳۵.....	پارادوکس انتقال
۳۸.....	فصل سوم
۳۸.....	رویکردی جدید در آموزش و طراحی آموزشی
۳۸.....	الگوی طراحی آموزشی چهار مؤلفه‌ای (۴/CID)
۴۱.....	مؤلفه اول: تکالیف یادگیری
۴۳.....	مؤلفه دوم: اطلاعات حمایتی
۴۶.....	مؤلفه سوم: اطلاعات روش کاری
۴۷.....	مؤلفه چهارم: تمرین تکالیف جزئی
۴۹.....	ده گام برای یادگیری پیچیده
۵۲.....	تکالیف یادگیری
۵۳.....	دسته تکلیف
۵۵.....	مهارت‌های تشکیل دهنده باثبات و بی ثبات
۵۶.....	اطلاعات حمایتی در مقابل روش کار
۵۷.....	اطلاعات به موقع
۵۸.....	تمرین تکالیف جزئی
۶۳.....	فصل چهارم
۶۳.....	یادگیری تکلیف محور
۶۳.....	تکالیف یادگیری
۶۴.....	اهداف تکالیف یادگیری
۶۶.....	انواع تکلیف یادگیری
۶۷.....	ج) انواع تکالیف از لحاظ نوع ارائه
۶۷.....	د) انواع تکالیف از لحاظ نتایج حاصل از آن
۶۸.....	انواع تکالیف از نظر محتوا
۷۰.....	نقش معلم نقش فراگیران در روش تکلیف محور

۷۱.....	یادگیری تکلیف محور.....
۷۴.....	تفاوت یادگیری تکلیف محور (TCL) با یادگیری مبتنی بر مسئله (PBL).....
۷۴.....	مفهوم PBL.....
۷۶.....	شناخت‌شناسی‌ها.....
۷۷.....	اهداف.....
۷۸.....	دستورالعملها.....
۸۰.....	مؤلفه‌های اصلی مدل‌های تکلیف محور.....
۸۳.....	فصل پنجم.....
۸۳.....	راهنماهایی برای یادگیری تکلیف‌محور.....
۸۳.....	راهنماهای آموزش تکلیف‌محور.....
۸۵.....	رویکرد ریگ در برکه طراحی آموزشی.....
۸۶.....	تعیین تکلیف دنیای واقعی.....
۸۷.....	تعیین پیشرفت تکالیف.....
۹۰.....	تعیین مهارت و دانش مؤلفه‌ای.....
۹۲.....	راهنماهای آموزش تکلیف‌محور.....
۹۷.....	منابع.....

پیشگفتار

عصر حاضر، عصری توأم با تغییرات شتابان است و هرروز تغییر جدیدی در زمینه‌های فناوری و اجتماعی رخ می‌دهد؛ جهت رویارویی با این تغییرات ارتقا دانش، توانایی و مهارت افراد از اهمیت خاصی برخوردار است؛ این امر باعث شده است که سازمان‌ها، آموزش و توسعه نیروی انسانی را به عنوان ضرورت پیشرفت در رأس برنامه‌های خود قرار دهند؛ بنابراین ضروری است آموزش‌هایی که به افراد ارائه می‌شود باعث تغییر در نگرش، بینش و مهارت آن‌ها شوند؛ و همچنین افراد بتوانند دانش، نگرش و رفتارهایی را که از طریق این آموزش‌ها به دست می‌آورند به زندگی روزانه خود تعمیم دهند. بر این اساس می‌توان گفت که نظام‌های آموزشی در صورتی در آینده موفق عمل خواهند کرد که بتواند افراد را قادر سازند که بهتر یاد بگیرند و آنچه را که فراگرفته‌اند در دنیای واقعی به کار بگیرند. به همین دلیل برای رسیدن به این هدف باید به طراحی برنامه‌های آموزشی مبادرت ورزند که باعث ارتقای سطح دانش، نگرش، مهارت و رفتار در افراد گردد. به طوری که آن‌ها در نهایت قادر به یکپارچه‌سازی و هماهنگی بین دانش و مهارت‌های فرا گرفته شده باشند. در این میان، الگوهای طراحی آموزشی می‌تواند با ایجاد یک نگاه کل - نگرانه و تلفیقی در آموزش، میان کسب مهارت، تخصص و نگرش زمینه رشد و شکوفایی افراد را فراهم آورند و مهارت‌های لازم را به آن‌ها ارائه نمایند. از جمله مدل‌های طراحی آموزشی که برای این نوع از آموزش‌ها پیشنهاد می‌شود، مدل چهارمولفه‌ای (۴/CID)^۱ که یکی از کامل‌ترین مدل‌های مساله محور و کل‌نگر است و چهارچوبی برای طراحی محیط‌هایی که در آن یادگیری پیچیده اتفاق می‌افتد، فراهم می‌کند. اساس این مدل تکالیف کامل است که افراد را به ادغام و هماهنگی کردن دانش، مهارت و نگرش تحریک می‌کند و در نهایت منجر به ایجاد یک پایگاه غنی دانش می‌شود که به افراد اجازه می‌دهد تا این دانش را به محیط واقعی انتقال دهند.

^۱ Four component instructional design

در نظام‌های آموزشی رایج (سنتی) که بر تکالیف جزئی یا موضوعات جداگانه تأکید می‌شود و یکپارچه‌سازی موضوعات برای فراگیران نادیده گرفته می‌شود. معمولاً به این صورت عمل می‌کنند که اغلب یک‌سری از موضوعات یا تکالیف جزئی به فراگیران آموزش داده می‌شود، بعد به فراگیر تکلیف یا مساله گسترده‌تری به‌عنوان تجربه نهایی داده می‌شود تا با استفاده از آن مهارت‌ها و یا دانش مربوط به اجزا یا موضوعات آن را انجام دهد اما افراد در ادغام و یکپارچه‌سازی آنچه فراگرفته‌اند با دنیای واقعی موفق نیستند. وان مرینبور (۲۰۰۵) مطرح می‌کند، در نظام‌های آموزشی که به این صورت عمل می‌کنند محتوا و عناصر پیچیده به عناصر ساده‌تری، جهت تسهیل یادگیری تقلیل می‌یابند. این تقلیل‌سازی تا جایی پیش می‌رود که بتوان مطالب را از طریق ارائه و یا تمرین به فراگیران انتقال داد؛ اما این روش برای طراحی آموزشی که فراگیران را قادر سازد تا تکالیف یادگیری پیچیده انجام دهند، مناسب نیستند. امروزه با توجه به این که انجام چنین تکالیف و امور یکپارچه‌ای مهم به نظر می‌رسد که فراگیر آنچه را فراگرفته به محیط کاری انتقال دهد. ولی افراد در ادغام آنچه می‌آموزند با دانش یکپارچه و به کارگیری آن به منظور حل مسائل جدید در محیط کارشان، با مشکلاتی روبه‌رو هستند؛ زیرا در الگوهای طراحی آموزشی رایج (سنتی) از جز جز کردن و ساده‌سازی عمل یا فرآیند آموزش به قطعات کوچک و جزئی را به عنوان روش اصلی خود، استفاده می‌کنند؛ اما این رویکردهای سنتی آموزش و الگوها برای انجام وظایفی که نیازمند مهارت‌های پیچیده و یا شایستگی‌های تخصصی با تعاملات بالا بین جنبه‌های مختلف عملکرد هستند، مناسب نیستند.

کتاب حاضر تحت عنوان «تکالیف یادگیری کامل، رویکردی جدید در آموزش و طراحی آموزشی» تلاش کرده است تا به صورتی جامع و کامل به بحث طراحی آموزشی و الگوی طراحی آموزشی (CID/۴) بپردازد. باتوجه به اینکه بیشتر کتابهای این حوزه فقط به معرفی و توضیح الگوی مذکور پرداخته اند و کمتر کتابی به صورت جامع و مبسوط امر طراحی تکالیف یادگیری با توجه به الگوی طراحی آموزشی (CID/۴) را مورد توجه و بحث

قرار داده است، این کتاب تلاش کرده است تا دیدی جامع به طراحی تکالیف یادگیری متناسب با دنیای واقعی فراگیران داشته و این موضوع را از ابعاد و زوایای مختلف مورد بحث قرار دهد. از این رو، کتاب حاضر در قالب دو بخش و پنج فصل، مسائل طراحی آموزشی و الگوی طراحی آموزشی چهارمؤلفه ای و نحوه طراحی تکالیف یادگیری را مورد بحث قرار میدهد. بخش اول، تحت عنوان مقدمه ای بر طراحی آموزشی؛ مباحث مرتبط با طراحی و آموزش را مورد بحث قرار می‌دهد؛ که این بخش شامل سه فصل می‌باشد. فصل اول، مقدمه‌ای بر طراحی آموزشی است که در مورد چرایی، اهمیت و ضرورت طراحی آموزشی بحث می‌کند و به طراحان و برنامه ریزان آموزشی کمک می‌کند تا با توجه به تغییرات شتابان ابتدا به طراحی محیط‌های یادگیری متناسب با شرایط فراگیران بپردازند. این فصل مروری کلی بر طراحی آموزشی، رویکردهای حاکم بر طراحی آموزشی و نظریه‌های یادگیری در طراحی آموزشی و کاربرد آن‌ها در ایجاد محیطی که به فراگیران در یادگیری نتایج مورد انتظار آموزش نظیر دانش، نگرش و مهارت کمک خواهد کرد. فصل دوم، ویژگی‌های طراحی آموزشی به دو شیوه طراحی کل‌نگر و طراحی جزءنگر و دلایل سوق نظام‌های آموزشی به سوی استفاده از طراحی آموزشی کل‌نگر را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در فصل سوم، با توجه به پیشرفت سریع تکنولوژی و ضرورت کسب مهارت‌های شناختی پیچیده، رویکردی جدید در طراحی آموزشی و یادگیری معرفی گردیده است.

بخش دوم به این موضوع پرداخته شده است که آموزش مساله محور باشد یا تکلیف محور؟ که در این راستا در فصل چهارم، در خصوص دو رویکرد مساله محور^۱ (PBL) و تکلیف محور^۲ (TCL)؛ عناصر و مؤلفه‌های اصلی یادگیری تکلیف محور (TCL) و تفاوت آن را از رویکرد یادگیری مساله محور "محض" (PBL) تبیین و تشریح شده؛ و در گام در گام

^۱ Problem-based Learning

^۲ Task-Centered learning

بعدی، مدل‌های یادگیری تکلیف محور بر اساس شباهت‌هایشان با یکدیگر تلفیق شده‌اند و در نهایت طرح جامعی از عناصر و ارکان اصلی یک رویکرد یادگیری تکلیف محور را ارائه شده است. در فصل پنجم، راهبردهایی برای یادگیری تکلیف محور ارائه شده است؛ که این راهبردها رویکردی ساختارمند هستند و آموزش مستقیم را در موقعیت و شرایط تکالیفی در قالب مسائل دنیای واقعی ارائه می‌دهند.